

ΔΥΟ ΜΕΤΑ ΥΦΑΝΤΩΝ ΣΤΙΧΩΝ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΣΧΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ*

ΥΠΟ
ΟΔ. ΛΑΜΨΙΔΟΥ, δ. φ.

1

Σχηματικὸν ποίημα Γεωργίου Παχυμέρη (1242 - ci.1310).

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Λατινικὸν μεσαίωνα, ὅπου ἔχομεν ὄχι ὀλίγα εἰκονικὰ καὶ σχηματικὰ ποιήματα¹, διὰ τὸν Βυζαντινὸν Ἑλληνικὸν μεσαίωνα οἱ ἱστορικοὶ τῆς φιλολογίας μέχρι σήμερον μόνον ἓν ἐκδεδομένον σχηματικὸν ποίημα κατώρθωσαν νὰ ἐντοπίσουν². Πρόκειται διὰ 30 δωδεκασυλλάβους —ιαμβικούς τριμέτρους— στίχους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐν σχήματι Χ ἐνυφαίνεται διαγωνίως δις καὶ ἄλλος δωδεκασύλλαβος στίχος («ἐμῶν πόνων λάμβανε τὴν στιχογραφίαν») διὰ τοῦ συνδυασμοῦ ἑνὸς γράμματος ἐξ ἑκάστου στίχου. Οἱ

---

* Διὰ τὸν ὄρον «ὑφαντός στίχος» τῶν Βυζαντινῶν παράβαλε 1) τὸν στίχον 1146 ἐκ τῆς τραγωδίας «Ἴων» τοῦ Εὐριπίδου: «Ἐνὴν δ' ὑφαιτο γράμμασιν τοιαῖδ' ὑφαι» καὶ τὴν τοῦ H. Grégoire γαλλικῆν μετάφρασιν (ἔκδοσις «Belles Lettres» 1923 καὶ ἀνατύπωσις 1965): «Et dans le trame étaient dessinées ces figures», ὅπου «ὑφαντός» σημαίνει «ὁ συνυφανθεὶς, ὁ συνυφανδόμενος μετὰ τοῦ ὑφάσματος» καὶ 2) τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ποιήματος, ἔνθα ἐπεξηγεῖται «ὁ ὑφαινόμενος στίχος».

1. Ὁ P. Optatianus Porfyrius, τὸν 4ον μ.Χ. αἰῶνα (ἰδὲ Elsa Kluge, P. Optatiani Porfyrii Carmina, Teubner 1876) καὶ ὁ Maurus Rubanus, τὸν 9ον αἰῶνα (†856) (ἰδὲ Migne, Patrologia Latina, τόμος 107 στ. 142-164) ἔγραψαν παρόμοια ποιήματα. Ἐν αὐτοῖς οἱ συγγραφεῖς διὰ τῆς ἐνυφάνσεως γραμμάτων, συλλαβῶν καὶ λέξεων εἰς τοὺς συγγραφέντας ἤδη στίχους δημιουργοῦν νέους ὑφαντοὺς στίχους καὶ ταυτοχρόνως καὶ ἀπεικονίσεις προσώπων, ἀντικειμένων καὶ γεωμετρικῶν σχημάτων. Τὴν μελέτην L. Caruso, La poesia figurata nell'Alto Medioevo (poetica e storia delle idee), Atti acc. Sc. mor. polit. Napoli 82 (1971) 313-376, δὲν ἀνεῦρον ἐν Ἀθήναις καὶ παραπέμπω εἰς αὐτὴν κατὰ H. Hunger, Die hochsprachliche profane Literatur der Byzantiner, II, 1978, σ. 105, σημ. 22.

2. K. Krumbacher, Geschichte der byzantinischen Litteratur, Mόναχον² 1897, σ. 289 καὶ H. Hunger, ἔνθ' ἀν., II, σ. 105. Ἴδὲ προσέτι καὶ V. Gardthausen, Griechische Paläographie, 1879, σ. 124, δι' ὑφαντὸν στίχον ἐν κώδικι ἀνήκοντι εἰς Εὐδοκίαν (Μακρμεβολίτισσαν). Ἐν μελέτῃ τῆς E. Follieri, Tommaso di Damasco ... Rend. Acc. Linc., Cl. Sc. mor. stor. filol. VII 29 (1974) 8-12 (τοῦ ἀνατύπου) σχολιάζεται σχηματικὸν ποίημα ἐν κώδικι τοῦ 9ου αἰῶνος.

στίχοι οὗτοι εὐρίσκονται καταγεγραμμένοι εἰς τὸν κώδικα³ τῆς Μαρκιανῆς Βιβλιοθήκης Βενετίας gr. Z. 452 (=796), XIV αί., φύλ. 233r καὶ 233v καὶ ἐδημοσιεύθησαν⁴ ὑπὸ Villoison πρὸ διακοσίων ἐτῶν.

Συγγραφεὺς τῶν στίχων εἶναι ὁ Βυζαντινὸς ἱστορικὸς Γεώργιος Παχυμέρης⁵, ἂν καὶ ἐνδοιασμοὶ ἔχουν διατυπωθῆ διὰ τὴν πατρότητα ταύτην⁶. Ὁ κῶδιξ ἐν φ. 231v ἀναγράφει ἀποσπάσματα ἐξ ἔργου τοῦ Παχυμέρη (*Ἄ' Ἐκ τῶν ἠρωϊκῶν ἐπῶν τοῦ Παχυμέρη κυροῦ Γεωργίου δι' ὧν τὰ καθ' ἑαυτῶν (!) διηγεῖται ἐν τμήμασιν ἑννέα*) καὶ ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἀντιγράφει τοὺς ἡμετέρους 30 στίχους ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*τοῦ αὐτοῦ*». Εὐλόγον εἶναι νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι καὶ οἱ στίχοι οὗτοι ἀνήκουν εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ προηγουμένου ἀντιγραφέντος ἔργου. Καὶ ἡ ἄποψις αὕτη ἐνδυναμοῦται ἔτι περισσότερο, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰ ὅσα ὁ Βυζαντινὸς συγγραφεὺς ἐν τῇ Ἱστορίᾳ ἔγραψε διὰ τὸν σύγχρονον αὐτοῦ καὶ σχολιαστὴν τῶν σχηματικῶν ἑλληνιστικῶν ποιημάτων, διὰ τὸν Μανουὴλ Ὀλοβῶλον⁷. Χωρὶς ἀμφιβολίαν ὁ Παχυμέρης ἐγνώριζε τὰ σχόλια τοῦ Ὀλοβῶλου καὶ ἴσως ἕνεκα τούτων παρεκινήθη εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ σχηματικοῦ του ποιήματος.

Μετρικῶς οἱ στίχοι ἀκολουθοῦν κατὰ τὴν βυζαντινὴν παράδοσιν καὶ τὴν ἀρχαίαν προσωδίαν (τὴν ὀπτικήν μετρικὴν) καὶ τὴν τονικὴν μετρικὴν (τὴν ἀκουστικὴν μετρικὴν) τοῦ ἱαμβικοῦ βυζαντινοῦ τριμέτρου, τοῦ ἄλλως δωδεκασυλλάβου στίχου⁸.

3. Κατὰ τὸν κατάλογον τῶν κωδικῶν ὑπὸ A. M. Zanetti - A. Bongiovanni, Graeca D. Marci bibliotheca codicum manuscriptorum per titulos digesta ... 1740, σ. 242.

4. Johannes Baptista Gaspar d' Anse de Villoison, Anecdota Graeca, II. Venetiis 1781, σ. 77-78. Ἐν σ. 77 σημειοῖ χαρακτηριστικῶς τοὺς ἐκδιδομένους στίχους: «Hos quamvis barbaros suoque saeculo dignissimos, hic deponam, ut ineptarum illarum et difficillimarum nugarum. Quae misera hujusce aetatis ingenia torquebant, specimen habeat lector.»

5. Διὰ τὸν Γ. Παχυμέρη ἰδὲ H. Hunger, ἔνθ' ἄν., I, σ. 447-453, ἔνθα καὶ ἡ κυριώτερα —νεωτέρα— βιβλιογραφία.

6. K. Krumbacher, ἔνθ' ἄν., σ. 289: «Weniger gesichert scheinen στίχοι ὕφαντοί eine poetische Spielerei...» καὶ H. Hunger, ἔνθ' ἄν., II, σ. 105: «Unter dem Namen des Georgios Pachymeres ist in Cod. Marc. gr. 452 (Zanetti) f. 233r-v eine besondere Art von Figurengedicht überliefert.» Ὁ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως Παχυμέρη προστεθεὶς εἰς τὸ ποίημα στίχος «*ἅμα ταῦτα τῆς ἐμῆς ἀκηδίας*» ἴσως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παράσχη ἐνδειξὴν τινα διὰ τὸν χρόνον συγγραφῆς τοῦ ὅλου ποιήματος.

7. Περιεργον εἶναι ὅτι δὲν ἔχομεν —τούλάχιστον μέχρι σήμερον— ἀνεύρει σχηματικὸν ποίημα τοῦ Ὀλοβῶλου. Περὶ αὐτοῦ ἰδὲ τὴν ἐσχάτως κυκλοφορηθεῖσαν ἐργασίαν τοῦ Ch. Hannick, Maximos Holobolos in der kirchenslavischen homiletischen Literatur, 1981, στή σειρὰ Wiener Byzantinische Studien.

8. Ἰδὲ A. Κομίνη, Τὸ βυζαντινὸν ἱερὸν ἐπιγράμμα καὶ οἱ ἐπιγραμματικοί, 1966, σ. 55 καὶ ἐξῆς καὶ Ὅδ. Λαμφίδου, Σχόλια εἰς τὴν ἀκουστικὴν μετρικὴν Βυζαντινῶν σιτουργῶν ἱαμβικοῦ τριμέτρου, Ἀρχεῖον Πόντου 31 (1971) 235-340.

Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα X, τὸ ὑπὸ τοῦ δις ὑφαινομένου στίχου σχηματιζόμενον, σημειοῦμεν ὅτι τοῦτο δὲν ἔχει τελείως κανονικῶς. Ὁ κατωτέρω πίναξ τῆς θέσεως τοῦ ὑφαινομένου γράμματος ἐν ἐκάστῳ στίχῳ — γραφομένου ἐν τῷ κώδικι δι' ἐρυθρᾶς μελάνης — ἐμφαίνει τὸ πλημμελὲς τοῦ σχήματος.

Στίχος	Γράμμα	Συλλαβή	Γράμμα	Συλλαβή	Γράμματα
1	1	1	1	1	30
2	2	2	2	1	30
3	4	2	3	2	28
4	6	3	5	2	30
5	7	3	7	3	30
6	9	3	9	4	34
7	9	3	11	4	33
8	9	4	11	4	29
9	8	4	9	5	29
10	9	4	11	4	32
11	10	5	11	5	30
12	11	6	12	5	28
13	15	7	7	4	25
14	17	7	10	4	29
15	18	9	8	4	26
16	15	6	13	5	31
17	16	7	10	4	30
18	15	7	9	4	27
19	12	6	8	4	29
20	8	4	10	4	30
21	6	4	12	4	30
22	8	3	10	4	29
23	7	4	8	3	28
24	10	4	6	3	31
25	8	3	5	3	30
26	5	3	4	2	28
27	5	2	5	2	33
28	3	2	2	2	26
29	3	2	4	2	30
30	1	1	1	1	29

[Εἰς τὴν πρώτην στήλην, ἀποτελουμένην ἐκ τριῶν ἀριθμῶν, ὁ πρῶτος δηλοῖ τὸν στίχον, ὁ δεύτερος τὴν ἀριθμητικὴν σειρὰν τοῦ γράμματος ἐν ἐκάστῳ στίχῳ καὶ ὁ τρίτος τὴν ἀριθμητικὴν σειρὰν τῆς συλλαβῆς, εἰς τὴν ἐμφαίνεται τὸ γράμμα. Εἰς τὴν δευτέραν στήλην ὁ πρῶτος δηλοῖ τὸ γράμμα, ὁ δεύτερος τὴν συλλαβὴν καὶ ὁ τρίτος τὸ σύνολον γραμμάτων ἐκάστου στίχου. Προσέτι ἡ πρώτη στήλη ἀποδίδει τὰ στοιχεῖα τῶν δύο ἀριστερῶν σκελῶν τοῦ X, ἡ δ' ἄλλη τὰ τῶν δεξιῶν, τῆς ἀριθμήσεως γενομένης ὡς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ γράμματος διὰ τὴν πρώτην στήλην ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ στίχου, διὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀπὸ τοῦ τέλους τούτου, ἀσχέτως τοῦ ἀθροίσματος τοῦ συνόλου τῶν γραμμάτων εἰς ἕκαστον στίχον].

Τίτλος: τοῦ αὐτοῦ στίχοι ὄφρανοι. ἔστι δὲ ὁ ὄφρανόμομος στίχος
ἀνωθεν κάτω καὶ κάτωθεν ἄνω, οὗτος:

Ἐμῶν πόνων λάμβανε τὴν στιχουργίαν.

- 1 Ἐπαιξα μικρὸν τὸν παλίμπλανον βίον
ἐμοὺς πόνους θεῖς εἰκόν' ὡς ἀφ' ἐστίας
πολλῶν λυπηρῶν ἀνακοχὴν μετρίαν.
ὦν καινὸν οὐδέν· ἀλλὰ πᾶς ὁ βίος γέμει.
- 5 λοιπὸν πονῶν, ἄνθρωπε, μὴ πειρῶ τέλος
χρηστὸν μόνον σχεῖν, ἀλλὰ καὶ λύπης πλέον.
καὶ μᾶλλον, ὅστις τὸν βίον λόγοις τρίβει·
ἔρπει γὰρ ὡς ἄγχιστα τὰ χεῖριστά σοι,
ἄσον φθόνων τὸ πρᾶγμα μειζόνων ἔφν.
- 10 πλὴν εἰ θέλεις δέ, καὶ παρατείνου πλέον
εἰς ὧπα θῶπα καὶ τρόπους οἷς οὐ θέμις.
ἐλευθέριον μὴ θέλων ἡμαρ βλέπειν.
Οὔτω γὰρ ἴσως καὶ βιοῦν ἡματιῶ
ἦξις ἀνεκτῶς τὴν δ' ἀπάτην τοῦ βίου
- 15 λαθῶν ἀπάτας ἐκπερανεῖς ἀξίως.
οὐκ ἄρκτος, οὐ λέων γάρ, ἐχθρὸς οὐ τῶσον
οὐχ ὕδρος, οὐκ ἔχιδνα νύττειν ἰσχύει,
οὐκ ἄλλο δὴ τι τῶν βίῳ μὴ χρησίμων,
ἀλλὰ γε καὶ κάματον ἐχθρὸν παρέχον
- 20 ὡς κακὸς ἀνὴρ ἀνύποιστος τὸν τρόπον,
ἰοῦ λαλεῖ γὰρ δηκτικωτέρους λόγους.
μάχαιραν ὀξύστομον, ἢ πικρὸν βέλος.
ἀνατενῶν ἔτοιμος εἰς ψυχῆς φόνον.
εἰ γοῦν σθένεις, ὑπείκει, καὶ κακὸν φύγε.
- 25 καὶ παιῖξον ὑπόκρισιν αὐτὴν τοῦ βίου.
εἰ δ' ἀποπηδᾶς, ἐκδέχου τὴν καιρίαν.
πεσῶν νικήσεις, οἶδα. πλὴν στερροὸς γίνου
θεῶ πεποισθὼς τῷ καλῶν παραιτίῳ.
οὐ μνημονεύων, καρδίαν σὴν εὐφράνης
- 30 εὐδῶν παραμύθημα τῶν πολλῶν πόνων.
Ἴαμα ταῦτα τῆς ἐμῆς ἀκηδίας.

3 ἀνακοχὴν K (Marcianus Z. 452) 5 πόνων V (illoison) 7 τρίβεις KV
δυνατὸν καὶ τρίβει 10 εἰς KV 12 ἐλευθέριον K 13 ἡματιῶν KV ἔγραψα καὶ
διὰ λόγους μετρικοὺς ἡματιῶ 15 ἀπάται KV ἔγραψα καὶ διὰ μετρικοὺς λόγους ἀπάτας
19 παρέχον ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος παρέχων K παρέχων V 29 συνευφράνας V

2

Σχηματικὸν ποίημα Λουκᾶ Χρυσοβέργη, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Κ. Krumbacher¹ γράφων διὰ Λουκᾶν Χρυσοβέργην² ἀνέφερον ὅτι εἰς τὸν ἑλληνικὸν κώδικα³ Bodl. Canon. 51, XIX. αἰ., φ. 248r ἀναγράφονται 12 χιαστικοὶ στίχοι τούτου, τῶν ὁποίων ἡ ἀρχὴ «*Φεῦ τῶν παρόντων συμφορῶν αἷς ἀθλίως*».

Οἱ ἀνέκδοτοι οὗτοι στίχοι, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται ἐπίσης καὶ εἰς τὸν ἑλληνικὸν κώδικα⁴ Vind. Phil. 173, XV αἰ., φ. 120v, καλοῦνται ἐν τῷ Bodl. «*χιαστοὶ στίχοι*», ἐν δὲ τῷ Vind. «*στίχοι χιαστικοί*». Ποία ἡ ἔννοια τῶν ὄρων «*χιαστοὶ*» καὶ «*χιαστικοί*»; Βεβαίως ὁ ὅρος δὲν ἀναφέρεται εἰς τοὺς 12 ἰαμβικοὺς τριμέτρους —δωδεκασυλλάβους— στίχους, ἀλλὰ εἰς τοὺς δύο στίχους («*φεῦ τῶν παρόντων δυσχερῶν τοῖς ἐν βίῳ | ὡς μάκαρ ὅστις ἀπέδρασε τὸν βίον*»), οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς ἐνυφάνσεως μιᾶς συλλαβῆς, γραφομένης δι' ἐρυθρᾶς μελάνης, ἐν ἐκάστῳ στίχῳ δημιουργοῦν τὸ σχῆμα X.

Ἡ διαφορὰ τοῦ σχηματικοῦ τούτου ποιήματος πρὸς ἐκεῖνο τοῦ Παχυμέρη συνίσταται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἐνταῦθα ἔχομεν συνύφανσιν οὐχὶ ἐνὸς γράμματος ἐν ἐκάστῳ στίχῳ, ἀλλὰ μιᾶς συλλαβῆς ἐν ἐκάστῳ ἡμιστίχῳ στίχου καὶ ὅτι οὕτω σχηματίζονται δύο νέοι στίχοι κατὰ τὴν διαγώνιον φορὰν τοῦ σχήματος X.

Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν 12 στίχων ἀκολουθεῖται ἡ μετρικὴ τοῦ ἰαμβικοῦ τριμέτρου. Κατωτέρω ἐκδίδομεν τούτους βάσει τῶν εἰρημένων δύο κωδίκων⁵:

1. K. Krumbacher, ἐνθ' ἀν., σ. 761, ἐνθα καὶ σημειοῖ τὸ ἀσύντακτον «*τῶν παρόντων συμφορῶν*».

2. Διὰ Λουκᾶν Χρυσοβέργην, πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως (1157-1169/70) ἰδὲ H. G. Beck, Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich, Μόναχον 1958, σ. 661.

3. Ἰδὲ H. O. Coxe, Catalogi codicum mss. Bibliothecae Bodleianae, τόμος III, Ὁξφόρδη 1854. Εὐχαριστίας ὀφείλω τῷ φίλῳ κ. A. Bryer, ὅστις ἐφρόντισε διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ σχετικοῦ φωτοαντιγράφου.

4. H. Hunger, Katalog der griechischen Handschriften der Österr. Nationalbibliothek, τόμος I, Βιέννη 1961.

5. Ἐμφανῶς ὁ Vind. (V) περιέχει πληρέστερον καὶ ἀκριβέστερον κείμενον ἢ ὁ Bodl. (B), καίτοι καὶ οὗτος ἐνέχει σφάλματά τινα.

Στίχοι χιαστικοὶ τοῦ ἁγιοτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Λουκά τοῦ Χρυσοβέργη, ὡς ἡ ἐπιγραφή «φεῦ τῶν παρόντων δυσχερῶν τοῖς ἐν βίῳ, ὡς μάκαρ ὅστις ἀπέδρασε τὸν βίον».

- 1 **Φεῦ** τῶν παρόντων συμφορῶν αἷς ἀθλίως
 πάντων ξενωθείς τῶν θεοῦ προσταγμάτων
 3 αὐτὸν παρέσχον τῇ καλῶν ἀκαρπία·
 ἀλούς γὰρ ὄντως ὡς ἄθλιος τῇ πλάνῃ
 5 τῇ τῶν παρόντων οἶά τις νεβρός βρόχῳ
 πρὸς τὰ μένοντα δυσανακτήτως ἔχω·
 7 ἀλλ', ὦ φιλόανθρωπε, χειρουργικῶν θρόνων
 κλεινῆς καθέδρας πάνθ' ὄρων, μὴ παρίδῃς
 9 οὕτως ἀσέμνως αἰσχροτάτοις προσμένειν
 ἔργοις τὸν οἰκτρὸν, ἀλλ' οἰκτεῖρας ἐνθάδε
 11 προσβίβασόν με καθαρωτάτῳ βίῳ,
 12 **ὄν** οἶδας ἄγειν πρὸς πατρίδα τὴν ἄνω.

Ὁ σχηματισμὸς τοῦ Χ γίνεται ὁμαλῶς, τῶν δύο ὑφαντῶν στίχων ἀρχομένων ἀπὸ τοῦ πρώτου στίχου, ἀλλὰ τοῦ πρώτου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ στίχου, τοῦ δὲ δευτέρου ἀπὸ τοῦ τέλους τούτου.

Στίχος	Συλλαβή	Συλλαβή
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	6	6
8	5	5
9	4	4
10	3	3
11	2	2
12	1	1

Τίτλος: Λουκά Κωνσταντινουπόλεως τοῦ χρυσοβέργη. χιαστοὶ στίχοι. Β 2 ἄνων Β παραλειφθέντος τοῦ π 3 αὐτὸν V 5 νευρός V 6 πρὸς τὰ μένοντα βλ. Παύλου Ἑβρ. 13,14 7 καὶ V ἀλλ' ὦ Β τῶν χ. V 8 κλεινῆς καθέδρα V
 Συνοφασμέναι συλλαβαὶ γεγραμμένα δι' ἐρυθρᾶς μελάνης:
 3 παρ V πα Β 4 ον V ρ ὄν Β 6 δυσ..α VB ἔγραψα δυσα 9 τοῖς V τὰ Β 10 ἐν V ρας Β

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	I											I
2		I									I	
3			I							I		
4				I				I				
5					I		I					
6						I	I					
7							I	I				
8					I			I				
9			I						I			
10		I								I		
11			I								I	
12	I											I

Ἐν τέλει σημειοῦμεν ὅτι μεταξύ τῶν ποιημάτων τοῦ Μ. Φιλῆ ἐδημοσιεύθησαν (E. Miller, *Catalogue des manuscrits... de l'Escorial*, Paris 1848, σ. 47) καὶ στίχοι «εἰς τὸν οἶνον ὑφαντοί», τοὺς ὁποίους οὔτε ὁ ἐκδότης οὔτε ἄλλος ἐρευνητὴς ἐπεσήμενε.